

Forensische patiënten binnen de Wvggz

Met de komst van de Wvggz verandert de rechtspositie voor forensische patiënten. In deze samenvatting wordt kort weergegeven welke veranderingen er per 1 januari 2020 plaats zullen vinden ten opzichte van de huidige situatie.

TBS dwangverpleging of PIJ in accommodatie: rechtspositie Hoofdstuk 9 Wvggz

Onder art. 51 Wet Bopz was bepaald dat de interne rechtspositie van patiënten met een TBS-maatregel, Pij-maatregel, ISD-maatregel en strafrechtelijke observatie werd bepaald door de Wet Bopz.

Vanaf 1 januari 2020 vallen de patiënten met TBS dwangverpleging of PIJ-maatregel binnen die zijn opgenomen in een accommodatie onder Hoofdstuk 9 van de Wvggz.

Dit betekent dat zij na opname een zorgverantwoordelijke krijgen aangewezen, er zo spoedig mogelijk een zorgplan moet worden opgesteld en, als er geen overeenstemming over het zorgplan bereikt wordt, dwangbehandeling, of in noodsituatie middelen of maatregelen (maximale duur 3 dagen) kunnen worden ingezet.

Middelen en maatregelen die kunnen worden toegepast in een situatie als bedoeld in artikel 9:8, eerste lid, van de wet, zijn:

- a. toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening;
- b. beperken van de bewegingsvrijheid;
- c. insluiten;
- d. uitoefenen van toezicht op betrokkene;
- e. onderzoek aan kleding of lichaam
- f. onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedragsbeïnvloedende middelen en gevaarlijke voorwerpen;
- g. controleren op de aanwezigheid van gedragsbeïnvloedende middelen;
- h. aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen;
- i. beperken van het recht op het ontvangen van bezoek.

Daarnaast kunnen er beperkingen worden opgelegd t.a.v. recht op bezoek, bewegingsvrijheid of communicatiemiddelen (art. 9:9 Wvggz).

N.B. Kamerafzondering valt niet meer zoals voorheen onder beperking bewegingsvrijheid (art. 40 Wet Bopz), maar onder insluiting (middelen en maatregelen).

Het aantal patiënten met een PIJ-maatregel of een maatregel TBS-dwangverpleging (waaronder TBS transmuraal verlof en TBS proefverlof) is binnen Fivoor gering.

De regels m.b.t. de wijze waarop tot toepassing van middelen of maatregelen moet worden besloten kunnen bij algemene maatregel van bestuur worden gesteld. Echter dit is nog niet gebeurd. Ook de formats hiervoor zijn nog niet opgeleverd.

Instemming met verblijf in accommodatie en tevens forensisch patiënt (art. 1.1. Wfz)

Alle overige forensische patiënten (inclusief ISD, voorwaardelijke PIJ, voorwaardelijke beëindiging PIJ en TBS voorwaarden) verblijven vrijwillig in een Wvggz accommodatie. Ondanks deze vrijwilligheid gelden wel de volgende artikelen van de Wvggz:

art. 8:14 (onderzoek kleding/ lichaam/ woonruimte/ post),

art. 8:15 (huisregels passend bij de doelgroep)

art. 9:9 (beperkingen recht op bezoek/ bewegingsvrijheid/ communicatiemiddelen)

Dit betekent dat patiënten met een ISD-maatregel en TBS met voorwaarden die voor 1 januari 2020 onder de Wbopz vielen onder de Wvggz als vrijwillig opgenomen patiënten moeten worden beschouwd, bij wie, behoudens bovengenoemde artikelen, geen andere verplichte zorg kan worden opgelegd.

(Nood)medicatie, afzondering, separatie, beperking bewegingsvrijheid tot eigen kamer, etc. kan dan niet meer tegen de wil van patiënt worden ingezet. Mocht dit noodzakelijk zijn, zal een Wvggz crisismaatregel of zorgmachtiging moeten worden aangevraagd.

Voor verlof, overplaatsing en ontslag is toestemming van de Minister van Veiligheid en Justitie vereist. Een procedure hiervoor is nog niet bekend. Zolang een procedure nog niet door het Ministerie is gecommuniceerd passen wij onze werkwijze m.b.t. verlof en ontslag niet aan.

Geen instemming met verblijf in accommodatie (ZM of CM) en tevens forensisch patiënt (art. 1.1. WFZ): rechtspositie Wvggz

Forensische patiënten die niet instemmen met verblijf binnen de instelling of zich niet conformeren aan de behandeling kunnen tevens een Wvggz Crisismaatregel of Zorgmachtiging opgelegd krijgen. Deze patiënten vallen dan onder de Wvggz. Dit is vergelijkbaar met de situatie van voor 1 januari 2020 waarbij een Bopz maatregel aan een strafrechtelijke maatregel kon worden gekoppeld.

Voor patiënten met een TBS-maatregel met voorwaarden of een PIJ-maatregel met voorwaarden is dit echter niet mogelijk. Dit betekent dat in noodsituaties deze patiënten eigenlijk geen (vrijheids)beperkingen opgelegd mogen krijgen, behoudens art. 8:14 (onderzoek kleding/ lichaam/ woonruimte/ post), art. 8:15 (huisregels passend bij de doelgroep) en art. 9:9 (beperkingen recht op bezoek/ bewegingsvrijheid/ communicatiemiddelen). In geval van nood staat veiligheid echter voorop. Indien de patiënt wordt ingesloten dient echter zo spoedig mogelijk een uitplaatsing gerealiseerd te worden.

Voor verlof, overplaatsing en ontslag is toestemming van de Minister van Veiligheid en Justitie vereist. Een procedure hiervoor is nog niet bekend. Zolang een procedure nog niet door het Ministerie is gecommuniceerd passen wij onze werkwijze mbt verlof en ontslag niet aan.

Art. 2.3 Wfz

Per 1 januari 2020 worden er geen nieuwe artikel 37 Wsr maatregel meer opgelegd. Deze maatregel wordt vervangen door een art. 2.3 Wfz procedure, waarbij de strafrechter overal in het straftraject een zorgmachtiging in gang kan zetten. Indien deze zorgmachtiging wordt afgegeven betreft het een reguliere Wvggz zorgmachtiging, waarbij de Minister van Justitie en Veiligheid gaat over verlof en ontslag (behoudens bij vrijspraak).

Voor verlof en ontslag is toestemming van de Minister van Veiligheid en Justitie vereist. Een procedure hiervoor is nog niet bekend.

Hieronder staat in het kort het verschil tussen een art. 37 Wsr en een zorgmachtiging 2.3 Wfz toegelicht:

Duur: max 1 jaar	Duur: max 6 maanden
Door justitie betaalde zorg	Civiel betaalde zorg (Wlz, zorgverzekering)
Plaatsing in forensische kliniek mogelijk na indicatie IFZ	O.g.v. Wvvggz (tijdelijke) opname in TBS-kliniek mogelijk , maar alleen bij uitzondering
GD gaat over ontslag	Toestemming Minister nodig bij beëindiging opname, (behalve bij vrijspraak in de strafzaak)
Opgelegd door de meervoudige strafkamer bij einduitspraak	Wordt verleend zowel door enkelvoudige als meervoudige strafkamer op allerlei momenten in het strafproces
Opname in psychiatrisch ziekenhuis	Verplichte zorg kan ook ambulante zijn
Ontoerekeningsvatbaarheid vereist	Er moet zijn voldaan aan de vereisten voor de zorgmachtiging → alle criteria Wvvggz gelden derhalve onverkort
Multidisciplinaire rapportage vereist	Procedure Wvvggz moet worden doorlopen, GD draagt zorg voor medische verklaring en overige zorgstukken
Strafrechtelijke vrijheidsbenemende maatregel	Zorgmachtiging met uitsluitend ambulante onderdelen mogelijk
bestemd voor daders die een ernstig gevaar voor de samenleving opleveren (T&C)	In kader van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde
Voorlopige hechtenis in afwachting van vrijheidsbenemende maatregel mogelijk	Voorlopige hechtenis in afwachting van civielrechtelijke maatregel in beginsel niet mogelijk